СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIV. Ч. 193. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, середа, 2-го жовтня 1946. No. 193. NEW YORK and JERSEY CITY, Wednesday, October 2, 1946. VOL. LIV.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ — ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ — Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA — FIVE CENTS ELSEWHERE

ПЕРЕГОВОРИ НЕ ВДАЛИСЯ, ПОЧИНАЄТЬСЯ НОВИЙ МОРСЬКИЙ СТРАЙК

Переговори, ведені у Вашинґтоні між юніями корабельних машиністів і між власниками кораблів на західнім побережжі розбилися після півночі 1. жовтня, одначе федеральні посередники пробують ще довести до порозуміння між юніями і власниками кораблів на східнім побережжі. Негайно після того, як стало звісним, що нема виглядів на згоду, кораблі у східніх пристаннях перестали відпливати і корабельні машиністи, їх помічники й іші так. звані „молодші офіцири" почали кидати працю. Представники юній заявили, що не уступлять, доки їх домагання за підвишку платні не будуть сповнені. Страйк поширяється на західне побережжя.

МОБІЛІЗУЮТЬ ПОВІТРЯНИХ СТОРОЖІВ У ПИТСБУРҐУ.

Зогляду, що страйк робітників при продукції електричної сили в Питсмубрґу загрожує доставі води до домів і мешкань, управа міста змобілзувала повітряних сторожів (air wardens) з военного часу, щоб запобігти безвіддю та щоб зберегти хоч цю доставу світла, яку ще можна дістати. У міжчасі федеральні посередники, які прибули з Вашинґтону, взялися енерґійно до наладнання спору між юнією і підприємством Дюкень Лайт Компані, де саме вибух страйк. Незалежно від страйку робітників в електрівні, вибух страйк робітників у готелях і ресторанах. Крім цього комунікаційні засоби, як трамваї й омнібуси, як не цілком застановлені, то наражені на небувале замішання.

ГОЛОВА FBI ОСТЕРІГАЄ ПЕРЕД БОЛЬШЕВИЦЬКИМИ ЗАГОВОРАМИ.

„Приходить час, коли льояльні американці мусять порахувати свої сили" — заявив директор Федерального Бюра Інвестиґацій Дж. Едґар Гувер на конвенції Американського Леґіону у Сан Франсиско. Він просто обжалував Комуністичну Партію Америки у „діявольських заговорах з метою розбити американський спосіб життя" і видав заклик до всіх, хто вірить в особисту свободу, щоб узброїлися для оборони своєї свободи. — На конвенції явилися два найвищі команданти з Другої Світової Війни, а це ген. Карл Спац і адмірал Честер Нимиц і оба сказали леґіонерам, що Америка мусить бути узброєна проти нападу з заграниці, а Спац остеріґ перед небезпекою розкладу унутрі збоку комуністів. — У конвенції бере участь 5,800 делегатів, які предстасляляють 3,500,000 ветеранів.

ХАРЧОВІ ПАКУНКИ В КАРЕ ПОДЕШЕВІЛИ ДО $10.

Підприємство КАРЕ, що міститься під ч. 50 Брод Стріт в Ню Йорку й яке займається пересилкою харчових пакунків летунською поштою з Америки до Европи, оприлюднює, що з днем 1. жовтня ціна таких пакунків впала до $10. Дотепер такі пакунки коштували $15. До цеї організації належить теж Злучений Українсько-Американський Допомоговий Комітет і вона є найліпшою агенцією для пересилання харчів для скитальців в Европі.

БЮРА ПРАЦІ ПЕРЕХОДЯТЬ ПІД КОНТРОЛЮ СТЕЙТІВ.

Федеральні Бюра Праці, що існують під назвою Юнайтед Стейтс Емплоймент Сервис, перейдуть під контролю стейтів з днем 16 листопаду на основі закону, який перепустив останній конгрес перед своїм розпуском. Це подає до прилюдного відома секретар праці Швеленбак. Ці бюра були адміністровані стейтами перед тим, заки федеральний уряд перебрав їх під свою контролю в 1942 р. Зміна тепер буде лише така, що бюра будуть втримувані з федеральних фондів, а не зі стейтових. Бюра мають обовязок відмовляти працю таким робітникам, які вийшли на страйк, доки їх спір не буде наладнаний з підприємством. Бюра мають допомагати федеральному урядові в набирані робітників до федеральних або міжстейтових проектів.

ВИТРИВАЛІСТЬ У ЦІНІ ПРИНЕСЕ МЯСО НА РИНОК

Такий погляд висловив секретар рільництва Андерсон і виявив, що заповідається на деконтролю мясних продуктів. Андерсон виголосив промову у місті Албукерк, у Ню Мексику і в ній сказав, що власники великих земельних просторів — „ренчів" — мають повно худоби на продаж і вони доставлять її до різень, коли не буде виглядів на знесення контролі над мясом. У стейті Масачусетс стейтова контроля викрила великі припаси мяса, що були поховані власниками чорного ринку, а нюйорський посадник зарядив таку саму контролю в місті.

ПОШТА ПО РАДІО.

При помочі наукових винаходів можна буде контролювати погоду, заявив бриг генерал Дейвид Сарнов, президент Радіо Корпорації Америки на обіді у Вардорф Асторія готелю в Ню Йорку. Він теж заповів передавання пошти по радіо в недалекім часі.

Америка остає по боці Туреччини у її спорі з Советами в справі Дарданелів

Департамент стейту виявив, що Америка вмішається дипломатично у спір між Советами й Туреччиною в справі контролі над проливами Дарданелі й Босфор, що лучать Чорне море з Середземним. Покищо Злучені Держави, ще не виявили прилюдно, як це буде зроблено і заперечили, наче б Туреччина прохала Америку виявити свій погляд на цю справу. В дипльоматичних колах вважають заяву департаменту стейту за сильну підтримку для Туреччини після того, як Совети зажадали, щоб лише Туреччина й чорноморські держави мали право забирати голос у справі оборони Дарданелів.

АМЕРИКА НЕГОДУЄ НА „ЗЛОБНУ ПРОПАГАНДУ" ЮГОСЛАВСЬКОГО УРЯДУ.

Уряд Злучених Держав вислав до уряду Тіта в Югославії відповідь на ноту з 16 вересня, а в ній обжалував уряд Югославії в тому, що він незважає на військові правила в околиці Венеції Джолії і дозволяє своїм воякам у Трієсті носити заборонену зброю. Крім цього уряд Югославії дозволяє собі на злобну пропаганду супроти Злучених Держав, послугуючися безпідставними твердженнями.

АМЕРИКАНСЬКА ФЛОТА В ЕВРОПІ ЗАБОРОЛОМ АМЕРИКАНСЬКОЇ ПОЛІТИКИ.

Ясну і недвозначну заяву проголосив секретар военної флоти Джеймс Форестал в справі приявности американської флоти на европейських водах. Він сказав, що американські кораблі перебувають на Середземному морю і на Східньому Атлантику для підтримання американської закордонної політики і що ці кораблі остануть там дальше. Форестал теж заявив, що Америка не має наміру придбати собі бази в Европі.

Ню Йорк Таймс про голод, переслідування і терор в Україні на підставі інформацій голови У. К. Комітету, С. Шумейка

Ню Йорк Таймс у спеціяльній кореспонденції з Парижа повідомляє на підставі інформацій, зібраних головою Українського Конгресового Комітету Америки Степаном Шумейком від втікачів зі Советського Союзу, які ще в серпні були в Галичині і на Волині, що в Східній Україні панує голод. Велику частину врожаю знищила посуха, а решту забрала держава, а голодні селяни вже тепер мандрують в Західну Україну шукати поживи. З зібраних інформацій виходить, пише Ню Йорк Таюмс — що 20% молоді зі Західної України були вивезені до примусових робіт на Уралі і в Донбасі. Военних біженців, які вернулися з Німеччини в Советську Україну, большевики в основному держать сепаратно під сторожею, а опісля молодших змушують вступати в армію, або засилають на примусові роботи. В дальших інформаціях зібраних Шумейком і переданих кореспондентом Ню Йорк Таймсу говориться, що в Україні заборонено мати приватні радіоприймачі, проте народ слухає нелегально закордонних повідомлень. В Західній Україні вже відкривають много шкіл, але російська мова є в тих школах офіціяльною, хоча на Львівському Університеті можна почути теж і українську мову. Більшість студентів у Львові походять зі Східної України, бо молодь зі Західної України вивозять на схід. Згідно з цими інформаціями, в Україні не замітна вже спеціяльна акція проти церкви, але католицьких священиків заступають православними.

ПРИЙНЯТО ПРОЄКТ СТАТУТУ МІЖНАРОДНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ДЛЯ СКИТАЛЬЦІВ.

Економічна та Соціяльна Рада О. Д. на своєму засіданні 30. вересня прийняла всі статті проекту статуту для нової Міжнародної Організації для Скитальців, хоча кінцеве голосування над цілістю статуту відложено, аж доки секретаріят переведе в ньому ухвалені поправки. На підставі заяв представників Советської Росії, України та Югославії можна твердити, що в кінцевому голосуванні статут не буде прийнятий одноголосно. Найбільш спірною точкою залишився ще буджет Організації. Советські представники заявили готовість долучитися до Організації, але як довго їх уряди зайняті ще репатріяцією скитальців, вони не можуть признати ще окремі фонди на буджет Міжнародної Організації. Щодо репатріяції сиріт-скитальців досягнено компроміс і репатрійовані будуть тільки ті сироти, що не мають „опіки". Діти адоптовані, або прийняті на виховання іншими не є „без опіки" і вони не будуть силою відправлені до Советського Союзу. Британський представник обстоював думку, що Організація для Скитальців є міжнародною і тому країни, які до неї належать чи хотіли б належати, повинні дати свій вклад в її буджет. Представник Советської України Лев Медвідь заявив, що він не буде голосувати за статутом як цілістю, аж доки відповідні власті не погодяться видати країнам походження скитальців докладний їх список. Медвідь вважає, що це є необхідне для виловлення „военних злочинців" з одного боку, а вможливлення „звязку скитальців з їх рідними на батьківщині" з другого, щоб в той спосіб вони могли довідатися „правду" про свої країни, до яких не хотять вертатися.

СОВЄТСЬКИЙ СОЮЗ ПРОТИ ОБЄДНАННЯ ЕВРОПИ.

Окрема комісія Економічної та Соціяльної Ради О. Д., зложена з представників Злучених Держав, Великої Британії, Советського Союзу і Китаю, відбувала протягом трьох днів інтензивні наради над економічним обєднанням Европи, з метою приспішити відбудову зруйнованих війною країн. Наради закінчилися „мертвою точкою" бо Советський Союз прінціпово противиться ключевій проблемі — центральній координації економічної комісії для Европи.

НАЗАД ДО ШКОЛИ!—Це Меморіел Гол в Кембрідж, Масс. Він заповнений студентами, що виповняють бланкети, щоби дістатись на студії до Гарвардського Університету. Вписалося 11,700 студентів. У цьому числі є 8,935 ветеранів, що таким чином становлять 75% усіх вписаних студентів.

ПРИСУД НА ПРОВІДНИХ НАЦІСТСЬКИХ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНЦІВ

Міжнародний Військовий Трибунал в Нірнберґу, який судив головних націтських военних злочинців та націстські організаці, проголосив свій вердикт, яким 19 саджених визнано винними, а 3 звільнено. Їх суджено за чотири злочини: 1. Загальний план конспірації, 2. Злочини проти мира, 3. Воєнні Злочини і 4. Злочини проти людськості. На сім суджених націстських організацій визнано злочинними три: — т. зв. „СС", Службу Безпеки (СД) та ґештапо. Не визнано злочинними організаціями націстску партійну організацію СА, німецький кабінет, німецький генеральний штаб і верховне командування. Вирок проголошено в ранних годинах дня 1-го жовтня. До вищої міри покарання — на смерть через повішення, засуджені: 1. бувший райхс-маршал і головнокомандуючий німецької авіяції та заступник Гітлера, Герман Ґерінґ, 2. б. міністер закордонних справ Йоахім фон Рібентроп, 3. б. шеф німецького верховного командування, маршал Вільгельм Кайтель, 4. б. шеф німецького генерального штабу, Альфред Йодль, 5. б. шеф німецької служби безпеки і генерал поліції Ернст Кальтенбруннер, 6. націстський філософ і б. німецький міністер для окупованих східних областей Альфред Розенберґ, 7. б. губернатор окупованої німцями Польщі і генерал СС Ганс Франк, 8. б. німецький міністер внутрішних справ і кривавий губернатор з черги окупованої Норвеґії, Альзації та Чехословаччини Вільгельм Фрік, 9. відомий погромщик жидів і генерал СА Юліюс Штрайхер, 10. організатор невольничих робіт та ясиру до Німеччини, генерал СС і СА Фрідріх Заукель, 11. б. канцлер Австрії та головний помічник Гітлера в її злуці з Німеччиною, опісля комісар окупованої Голандії і міністер без теки та генерал СС Артур Сайс-Інкварт, 12. Мартин Борман — секретар Гітлера засуджений на смерть в неприявності (його досі не відшукали). На кару тюрми засуджені: 13. заступник Гітлера Рудольф Гес — досмертна тюрма, 14. Гітлерівський економіст і пропагандист Вальтер Функ — досмертна тюрма, 15. б. головнокомандуючий німецькою флотою великий адмірал Еріх Редер — досмертна тюрма, 16. б. головнокомандуючий німецьких підводних човнів, опісля наступник Редера і коротко наступник Гітлера на пості голови держави великий адмірал Карль Деніц — 10 років тюрми, 17. б. керівник організації „Молодь Гітлера" Бальдур фон Ширах — 20 років тюрми, 18. б. міністер военної продукції Яльберт Шпер — 20 років тюрми, 19. б. „протектор" Чехії та дипломат Константин фон Нойрат — 15 років тюрми. Звільневі від вини і кари: 20. б. президент німецького державного банку Гяльмар Шахт, 21. б. німецький віце-канцлер і дипломат Франц фон Папен та 22. гітлерівський пропагандист і журналіст Ганс Фріче. Засуджені мають чотири дні часу, для евентуального відклику від вироку до Контрольної Ради Союзників в Берліні. Вирок смерти має бути виконаний 16-го жовтня.

ЩЕ ОДИН „КОМПРОМІС" НА КОНФЕРЕНЦІЇ В ПАРИЖІ.

Після прийняття компромісового французького плану щодо Трієсту, Злучені Держави і Велика Британія пішли ще на один компроміс зі Советським блоком та відкликали своє домагання, щоби в проєкт мирового договору з Румунією включити клявзулю про заходи, які Румунія повинна поробити для забезпечення безсторонної адміністрації Дунаю. Проте, представник Злучених Держав заявив, що прийняття і цеї компромісової французької пропозиції в жодному разі не означає, що Злучені Держави відступили від свого першого і основного домагання інтернаціоналізації і повної свободи рікоплавства по Дунаю.

ПОСТАВА ТУРЕЧЧИНИ ДО СОВЄТСЬКИХ ДОМАГАНЬ.

Перші турецькі коментарі на нову советську ноту в справі Дарданелів виказують, що й цим домаганням Туреччина протиставиться так само рішучо, як це було у відповідь на першу ноту. Турецький офіціяльний орган „Улюс" в редакційній статті твердить, що нова советська нота була для Туреччини несподіванкою, головно після турецької відповіді на першу ноту.

УСПІХИ ІРАНСЬКИХ ПОВСТАНЦІВ.

Англійська пресова агенція Ройтера повідомляє з Тегерану, що південно-іранські повстанці здобули Банд Амір, ключевий гарнізон біля порту Шіраз. Урядова комісія для переговорів з повстанцями має знова виїхати з Тегерану до Шіраз. Московське радіо повідомило, що британці висадили в Іраку 80,000 війська, не називаючи докладно місцевості. Те саме радіо подавало раніше, що в порті Басра висаджено біля три бриттанські дивізії та вважає, що це є нарушенням іракської суверенности.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з суботи (з англійською Частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НІРНБЕРЗЬКИЙ ПРИСУД

У Нірнбергу закінчився небувалий у людській історії судовий процес. Небувалий своєю судовою процедурою та обвинуваченням. Небувалий теж і своїм присудом, який матиме далекосяглі наслідки вже тепер, бо визнано цілі трупи, як от Ґестапо, кримінальними, а теж діткне він будучих агресорів і спричинників воєн, бо зачати війну означатиме тепер те саме, що виконати „найвищий злочин".

Свободолюбний і гуманний світ був і без процесу переконаний, що націстська верхівка винувата. Були тому такі, що казали, що шкода витрачувати час на суд над такими, яких злочини наявні й відомі цілому світові. Дехто просто обурювався, як можна віддавати націстським злочинцям таку „честь", щоб їх взагалі судити, коли їх треба би відразу повісити.

Проте, не зважаючи на загальний осуд націстської верхівки, яку визнано вже давно злочинною, Злучені Держави та Велика Британія заявилися рішуче за такий якнайбільш сумлінний суд, який дав би навіть тим злочинцям повну змогу себе оборонити. Цим треба пояснити, що суд забрав понад 10 місяців, що судових розправ було 403, та що переслухано понад сто свідків і поперечитувано тисячі документів, в тому тисячу, яку предложено для оборони підсудних. Значиться, що як би хто тепер чи в будуччині не критикував цей міжнародний трибунал, зложений Аліянтами для суду над воєнними злочинцями, з правно-формального боку, то ніяк не зможе — з фактичного. На голови засуджених спало крім відповідальности за війну стільки злочинів відносно гуманности, що коли б їх поставлено перед якийсь людський суд, то навіть як би вони не були винуваті за вибух війни, просто було б не можливо визнати їх невинними, щоб не підкопати до решти людської цивілізації.

Трибунал визнав злочинцями не тільки націстських верховодів, але разом з ними осудив і цілу націстську систему як злочинну, разом з її терором концентраційними таборами, переслідуванням жидів, варварським нищенням окупованих країв і т. п.

Усе це, що осуджено, було виявлене на розправі в повній ширині, величині й наготі. Таким чином зібрано оригінальні документи варварств, доконуваних з приказу і в імені уряду чи націстської ідеології. Це найважніше, бо оперта на Пакт Келоґа-Бріяна з 1928 року, що ставив війну поза законом, це вже більш чисто правнича сторона. Тут можна навіть пробувати деякі місця різно розуміти, але доконаних на людстві варварств таки годі квестіонувати.

Значиться, як виходило б, усе сталось по закону і по справедливості. Проте таки не все, бо таки одного ніколи не зрозуміє гуманне людство, а саме цього, як могли бути між тими, що судили, репрезентанти варварської совєтської системи, що ще перед націстами ввела в Европі терор, концентраційні табори, тайні поліції та інші тим подібні прокляття, які й досі існують, та яких жертвою уже впали десятки мільйонів невинних людей і ще далі падають.

Страйки, що якслід невияснені

Самуіл Ґомперс, колишній предсідник Американської Федерації Праці, мусів би щодня перевертатися в гробі, коли б так до нього доходили вісти про це, що тепер є з робітничими справами. Для прикладу згадаймо лише о с т а н н і й страйк незалежної юнії, якої члени були заняті в підприємстві, що постачає електричну силу для околиці Питсбурга. В цій справі замітні такі факти: На підставі стейтового права посадник Питсбурга обжаловує юнію за незаконність у страйку перед судом і суд забороняє страйк. Всупереч заборони предсідник юнії дає наказ до страйку. Суд жадає від нього відкликання страйку. Він не хоче цього зробити і за погорду суду дістає кару вязниці одного року. Коли інші юнії загрозили страйком для с о л і д а р н о с т и, управа міста Питсбурга хоче рятувати ситуацію в такий спосіб, що домагається від суду відкликання заборони страйку на те, щоб голова юнії був звільнений від кари. Під напором робітничих юній суд дійсно відкликає заборону. Одначе й це не помагає справі. Повстає замішання: одні юнії виходять на страйк, інші, ні, а зате багато робітників мусять залишити роботу внаслідок того, що прилюдні й приватні підприємства не дістають електрики. Замішання стає загальне і доходить до цього, що непричасна в страйку голова робітнича організація, а це Американська Федерація Праці звертається з докором на адресу провідників незалежної юнії, що викликала страйк і домагається наладнання спору між юнією і підприємством.

У цьому страйку затратилася робітнича справа, а вибилася наверх цілком інша. Нею є насилля над судом. Ця справа є засаднича, бо це підстава американського ладу. Досі панував загальний послух судовим вирокам і суд вважався за конституційну святість. Друга справа це викликання анархічних відносин ізза зломання судової повага. Мабуть в обороні конституційного ладу в околиці Питсбурга виступили обі центральні робітничі організації, бо їхні юнії не були причиною викликання страйку, ані не переводили переговорів. Одначе це саме, що центральні робітничі організації вмішалися в цю справу, вказує на їх почуття відповідальности за робітничий рух.

Перед двома тижнями американська публика була занята іншим замішанням в робітничих відносинах, а це в страйку морських юній, який спаралізував ввесь американський корабельний рух не лише в самім краю, але і з заморськими краями. Пересічний громадянин, котрий слідить за причинами страйків, не міг доглупатися, про що йде справа. Наділі тут були два страйки водночас: страйк проти приватних власників кораблів і страйк проти уряду, що завідує кораблями, яких власником є держава. Страйк проти власників покінчився швидше, бо власники уже давніше признали вищу платню, а властиво зрівняння платні для юній, що належать до обох головних робітничих організацій, отже до Федерації Праці і до CIO. Зате довше тривав страйк проти уряду, бо уряд не признав зпочатку цеї рівності. Але вшидко потім уряд скапітулював. Та ледви уряд скапітулював, а морські юнії, які обєднують іншого роду корабельних робітників, а це машиністів і доглядачів на покладах, загрозили від себе загальним страйком на всіх американських кораблях з додатковою погрозою, що викличуть світовий корабельний страйк. Уряд вмішався у цей страйк і натиснув на власників кораблів, щоб вони дійшли до згоди з юніями. Справа досі не наладнана і загроза поновного страйку ца кораблях дальше зависла над нашим краєм.

Попри ці страйки, про які тут згадано, ще йде один „малий", але докучливий страйк, а це страйк візників у Ню Йорку. Цей страйк незаконний, бо не авторизований юнією, а його ведуть місцеві нюйорські відділи, поломивши контракт. Він коштує досі яких $500,000, бо внаслідок його теж пішов застій в різних ділянках праці. Одно підприємство вже внесло до суду позов проти відділів юнії за відшкодування у висоті $10,000,000. Посадник міста Ню Йорку пробував посередничити в страйку, деякі візники вернулися до праці, а зате нові вийшли на страйк, який паралїжує доставу харчів і інших продуктів, потрібних для життя й праці великого осередка.

Оці заворушення в робітничім русі вказують, що поминаючи слушну боротьбу за ліпшу заробітну платню, юнії стали тереном для різних політичних спекуляцій. Тому не диво, що серед самих робітників проявляється рух за зорганізування незалежних юній на консервативній підставі, тобто, щоб робітничий рух повернути у це русло, в якому він находився за часів Ґомперса. А його змагання було тримати юнії здалека від політики, а звертати увагу виключно на піднесення добробуту робітника.

Микола Чубатий.

Справа допомоги українській культурі

Останні переслідування української науки та літератури під Советами ще раз переконують нас, заокеанських українців, про конечну потребу створити тут за морем такий осередок, де українська культура могла б розвиватися спокійно та без шкідливої інтервенції збоку окупантів України. Говорячи реально, на заокеанських українців спадає обовязок створити приют, свого роду резерват української культури, до часу, доки українська наука, література та мистецтво не найдуть можливостей свобідного розвитку на рідних землях в дусі тисячелітної української традиції, себто в українським національним дусі.

Саме на це минуле України, на його ідеалізування діячами української культури, що ще заціліли під большевиками, йде тепер нагінка. Нагінка йде за підкреслювання духового шляху української нації, а саме її звязку зі західним світом Европи та Америки, бо саме звязок зі західною цивілізацією це найбільше маркантна риса духової самостійности українського народу та його незалежности від російського народу, народу східної, напів азійської культури.

Охоронити українську культуру може тільки визволення України спід Москви та прихід української національної влади. На це не заноситься в найближчому часі, тому створення резервату української культури за океаном стає прямо наказом нашого українського сумління.

Як помогти діячам української культури.

Поміч українській культурі в нинішній дійсности майже рівнозначна з помічю діячам української культури, з яких многі ще й нині загрожені у своїм існуванню, а загал стоїть перед непевним завтра, що напевно не позволить їм працювати дальше та творити культурні цінности для свого народу.

Немає сумніву, що доля діячів української культури на скитальщині засадничо звязана з долею цілого скитальства. Де піде головна маса скитальців, там теж повинна піти з ними відповідна частина діячів української культури. Такої засади тримається Представництво Української Еміґрації в Европі і до цеї засади мусить застосуватись теж і заокеанська еміґрація. Та не треба робити собі ілюзій, що головна маса скитальщини опиниться в країні загосподарований з найконечнішими цивілізаційними вимогами та що опиниться на одній території.

Головна маса скитальства опиниться мабуть головно на землях південної Америки та мусить зачати тверду піонірську працю, серед якої немає пригожих обставин для розвою культури. Тому стає прямо конечністю створити в одній із поступових країн Північної Америки осередок української культури, свого роду резерват культурних вартостей українського народу. По нашій думці до того найкраще надаються таки Злучені Держави Північної Америки.

Ми свідомі, що може легче та з меншим трудом такий резерват української культури далося б створити в Европі, може у Франції. Одначе непевність політичного положення в цілій Европі казала б на український культурний резерват вибрати місце найбезпечніше від большевицьких несподіванок, яким є тільки Злучені Держави Амеирки.

Тому саме спровадження до Америки кілька десяток кращих діячів української культури це основна річ, щоби зробити тут резерват української культури до часу, коли в Україні прийде до влади правдивий український уряд.

Дотеперішна праця „Комітету Помочі Скитальцям Діячам Української Культури".

Завдання переселити до Америки певну скількість діячів української культури переняв на себе відомий вже громадянству Комітет Помочі Скитальцям Діячам Української Культури, що діє вже від кількох місяців в Ню Йорку під проводом автора тих стрічок та при діяльній допомозі секретаря Комітету доцента Льва Добрянського.

Комітет досі не збирав грошей на згадану ціль, а свою працю обмежав до посередництва поміж інтелектуалами в Европі та Америкою. В першу чергу Комітет збирав та пересилав українським інтелектуалам в Европі приватні афідевіти, дбав про заплачення за них віздових віз згідно з американськими приписами. Досі вислав Комітет афідевіти для 15 осіб. Віздові візи заплатили ч а с т и н н о виставці афідевітів, частинно Комітет зі своїх невеличких фондів. Збірку афідевітів п р о д о в ж у є дальше гурт українсько-американської молоді на терені Ню Йорку. На терені Дітройту ту акцію підіймає місцевий Український Допомоговий Комітет під проводом адвоката Панчука. Бажане, щоби заможніші громадяни зголошували самі свою охоту підписати афідевіт для одного чи більше д і я ч і в української культури, а по більших українських осередках творилися окремі комітети допомоги діячам української культури.

Збирання афідевітів це тільки частина праці. Комітету Президія Комітету ввійшла в порозуміння з американськими комітетами помочі скитальцям та може виказати позитивні успіхи. На терені Америки є три комітети, що дають допомогу скитальцям в Европі": Американ Крісчйен Коміті фор Рефюджіс", „Кетолик Коміті фор Рефюджіс" та відповідний жидівський Комітет. Українськими скитальцями інтересуються тільки два перші комітети, при чім Американ Крісчйен Коміті фор Рефюджіс несе поміч протестантам та православним, другий католикам, отже й греко-католикам.

Вислід конференції Президія Комітету Помочі Діячам Української Культури з дирекцією „Американ Крісчйен Коміті фор Рефюджіс був такий, що згаданий американський комітет погодився спровадити на повний свій кошт кільканадцять родин українських інтелектуалів, яких наш український комітет предложить. Така ліста 14 родин, разом 25 осіб, була вже предложена з г а д а н о м у американському Комітетові та ним принята. Американ Крисчйен Коміті фор Рефюджіс дав вже поручення своїм представникам розпочати старання за візами для першої групи українських науковців та мистців православної віри, всі зі Східної України. Як для них буде місце на квоті, то ця група приїде до Америки без сотика видатку українського гроша. У цій групі є визначні українські вчені та мистці світового імени.

Аналогічні переговори нявязані також з католицьким Комітетом. Улекшила тут працю ця обставина, що членом всеамериканського Католицького Комітету для Збігців є Преосвящений Амврозій Сенишин, рівночасно теж голова Українсько-Католицького Комітету Помочі Збігцям з осідком в Стемфорді. Католицький Комітет для Збігців працює дещо інакше як протестантський. В засаді дає він тільки свої услуги, зате кошти спровадження мають покрити католицькі групи даних національностей в Америці, отже в українськім випадку Українсько-Католицький Комітет для Скитальців, що працює у рямцях Американського Комітету для Скитальців і є а г е н ц і є ю католицького епископату Америки (Catholic National Welfare Conference).

В часі конференції представника Комітету Допомоги Українським Скитальцям Діячам Культури Преосвящений Амврозій виявив багато зрозуміння для справи ратування українських скитальців інтелектуалів та приобіцяв виставлення теж для групи українських інтелектуалів корпоративних афідевітів та подбати при помочі свого представника в Европі та Американського Католицького Комітету для Збігців про віза та транспорт. Одначе українське громадянство мусить покрити кошти

ОЛ. ЛУГОВИЙ — Права автора застерігається.

БУРЕВІЙ

Повість з часів Революції в Росії і Східній Україні в 3-х частинах.

(Другий том трильогії „ОГНЕМ І КРОВЮ").

ПЕРША ЧАСТИНА

55)

І тому громом з ясного неба видався йому наказ „Армії і Флоту Свобідної Росії" про відчислення його в резерв генералів при штабі Казанського Военного Округу, а призначення комендантом Чернигівського полку давнього його недруга, генерал хорунжого Кулініна. Революційна влада навмисне відбирала від нього полк, запакувувала на засилання під Сибір, верств за чотириста на північний схід від Москви...

Підозрівав у зміні підступну руку революційного уряду, взіішання високої централізаційної московської політики, Знеохочений мусів на нове начальство ждати, — генерал Кулінін обертався невідомо де! Днів через пару прочитав накази про відчислення в резерв генералів Західно-Сибірського военного округу генерала Ромейка-Гурка, а генерала Чорного і полковника Дарагана — округу Туркестанського. Крім них відчислялося в резерв десятки старшин інших кінних дивізій, та ні одного не причислено до Українських военних Округів, — Київського, Харківського чи Одеського, ні навіть Минськоог або Виленського, — оба ті округи від України недалеко... Підозріння стало певністю. Правда, накази редаговані хитро! Про самого Паволоцького писалося: — за двохлітне перебування на фронті, кількакратне поранення, зуваги на тягарі фронтової служби... — Ніби ласку йому робили! А тутже в Чернигівському полку служили шістьдесятьлітні діди, ротмистри, як Гуров і навіть поручники, от, хоч би Тверитинів! Очевидно дідуні нести тягарі фронтової служби можуть, а ось він, ледви тридцять шість літній генерал не може!.. Занадто білими нитками зшито ту ласку! З місця рішив, що в Казань не поїде. Можуть собі вважати дезертиром!...

Родина Претвичів з ним освоїлася. Кожного вечора запрошував на чай господаря хати. Мала Маруся лізла на коліна, розбалакувала з генералом наче з своєю рівнею. А він бавився розмовою з дитиною, забував важкі думки про кривди, про будучність. Старого Костя розпитував про минуле, розпитував чи знає що про Андрія і його жінку, де він згинув? Розповідав про першого Претвича, — Святославового воеводу, — оборонця Киева від печенігів, про звертх тисячі літ... Старий селянин багато знав родинних переказів. Розповідав про всі старинні назвища у селі. Але де згинув Андрій не знав. Знав, що його батьки панщини не відбували, вважалися дворянами. У селяни їх переведено щойно літ сімдесять пять тому[32]), незадово перед знесенням панщини. Але він самий родився вже кріпаком!

— Справді, щож то за дворяне, шляхта, — сумно казав старий. — Мойому дідові ще належало десятин зо двіста землі... Не знаю за що, за яку провину — ту землю відобрали. Тепер саме на тій землі стоїть фільварок поляка Олешина! Його знов дід служив у Радзивилів конюшим. Дістав у вічне володіння за службу наше село. Нам уряд землю віддобрав, зіставив десять десятин. Та й ті захопив Олеша. Правуватися з багачами — не виправуєте!... Наші горе-шляхтичі вибралися аж до Відня, до австрійського цісаря на скаргу! Думали, бачите, австрійський цісар старший, скартає російського, накаже шляхетські права нам привернути[33]). Десь на границі їх злопили австрійці й передали росіянам. А в Росії балачки не довгі! Дістали по пятьдесять буків, по парі місяців тюрми, тай до дому пі пд вартою цісарських делегатів доставили! Били, навіть рогожки, по шляхетському звичаю не підстелили!... Отаке то наше шляхоцтво!... Щож то за шляхта, коли оті всі Предславичі й Вишеславичі неписьменні навіть? Воно правда, — як подумаєш, — гірко знати, що діди прадіди не останніми людьми в краю були... Але щож? Батогом обуха не перебеш! Не сила! Вже по знесенні панщини дістали ми наділи нарівні з усіма. Родини братів вимерли, і от, тепер вся їх земля зійшла на мене...

— Багато ж землі маєте? — цікавився Паволоцький.

— Десятин, за пятьдесять, адже три наділи! Та хто її точно вимірював! Мав я повно й паперів всіляких, старовинних. Тримав у скрині, в коморі... Москалі в осені 15 року наїхали, комору спалили, та й погоріло все! Оцей плат церковний тільки й лишився! Старий Олеша давав дві сотки рублів, десь до Несвіжу чи до Кракова хотів відослати. Я б не віддав його й за дві тисячі! Нехай лежить! Їсти він не просить. Цеж одинока памятка про прадідів!

— Це добре, що на гріш не ласитеся, дорожите минулим своєї родини! Ще не завмерли значить у вас родинні традиції, розуміння вищости вашого роду!

— Так то воно так! А по друге — гроші — єлина! Селянин має гроші тільки на податки! Цілий рік без них обходиться. Та й для кого тих грошей старатися? Син, ось, третій рік на фронті, два рази ранений! Бог знає, що до кінця то ті війні з ним ще притрапиться! Ця мала внучка — вся моя надія!

— Підстаршинного син? — питав Паволоцький. — Певно добрий вояк!

(Дальше буде).

32) У 1841—45 роках генерал-губернатор Киева, Бібіков, наказав перевести у кріпацький стан 64 тисячі правобережних шляхетських родин.

33) Подія автентична.

Допоможіть вдержати і збільшити одинокий у світі український демократичний щоденник, що вже 54 років обєднує американських українців при ідейній праці та з вільної американської землі голосить правду про Україну.
Місяць жовтень є місяцем добровільної доплати до передплати „Свободи". Він дає Вам нагоду ділом оцінити працю „Свободи" і доплатою чи жертвою виявити розуміння ваги рідної преси.

Д-р Володимир Ґалан

Світла і тіні допомогової акції українським скитальцям

Справа военних біженців, серед яких українські скитальці занімають одне з перших місць, є сьогодні міжнародною проблемою першої ваги. Цею справою занімається Організація Обєднаних Держав, для неї твориться окремі комітети, підкомітети, міжнародні організації, вона є причиною безлічі всіляких дипломатичних інтерпелацій і в останньому часі піднеслися цілком виразні голоси, навіть з американського боку, що нерозвязана проблема скитальців є потенційною загрозою світового мира.

В міжнародній постановці проблеми военних біженців виявляються цілком виразно дві тенденції, советська і західнодемократична. Советська концепція розвязки цеї проблеми, подиктована виключно советськими політично-ідеологічними інтересами, є однаково проста, як і жорстока та безправна. Советський Союз, з території якого й походять майже всі военні біженці, домагається примусового повороту всіх скитальців — за виїмком еспанських комуністів — до країн їх походження і в цій акції він теж обіцяє свою „допомогу". Ціль таких домагань — ясна. Большевики розвязали б проблему скитальців „по большевицькому", основно, іменно: зліквідували б проблему скитальців разом зі самими скитальцями.

Друга концепція, західнодемократична, базується на гуманних засадах та на освячених традицією законах про право азилю для політичних збігців, якими теперішні скитальці у величезній більшості і являються. Проте, практична розвязка справи скитальців в такій постановці натрапляє не тільки на рішучий спротив Советського Союзу, але й цілий ряд чисто технічних трудноців. Згідно зі статистичними даними сьогодні в світі є ще біля трьох міліонів біженців, які не хочуть, або не можуть вернутися до своїх країн і всіх їх треба б примістити в інших країнах. На таке переселення погоджуються, за виїмком Советського Союзу, всі країни, але жодна з них не виявляє надто великого бажання прийняти таких переселенців. Досі тільки деякі країни погодились в основному прийняти деяку кількість скитальців, виминаючи докищо конкретних відповідей, натомість висуваючи вже цілий ряд застережень. Одна тільки Бразилія дала конкретну відповідь, що приніме 200 тисяч скитальців, але на цьому й закінчилося, бо досі не пороблено під цим оглядом жодних практичних заходів, ані теж не має виглядів, що вони в найближчому часі буудть і можуть бути пороблені. Звичайно, тут бувають всілякі виїмки, поодинокі випадки і т. п., проте цілу справу скитальців можна буде розвязати тільки міжнароднім порядком і це, згідно з офіціяльною американською опінією, навряд чи пощастить зробити раніще, як протягом 4—5 років. А що буде зі скитальцями до того часу, заки їх переселять, якщо взагалі переселять? Міжнародні спостерігачі твердять, що „загроза для світового мира", в чому можна признати їм правду, як брати до уваги, що несправедливість, людські злидні, голод і холод завжди були причиною більших, чи менших неспокоїв. Але відповідальність за це спадає не на „гнаних і голодних", але на тих, що їх гонять та заставляють голодувати.

Фактом є, що в загальноміжнародній проблемі скитальців одну з головних роль грає справа українських скитальців, яка теж вибивається на чоло громадського заінтересування американських українців. На цю тему в нашій українській пресі в Америці і Канаді вже чимало писалося, ця справа була вже теж предметом не одних нарад громадських комітетів і організацій в поодиноких місцевостях, проте, фактом є, що загал українського американського громадянства має ще досить хаотичний погляд так на саму проблему скитальців, як і на можливості нашої допомогової акції для них.

Заки зупинимося власне над світлами і тінями нашої допомогової акції, не від речі буде приглянутись ще коротко специяльному положенні українських скитальців з міжнародної точки зору.

Українські скитальці висуваються, як уже згадано, на чоло проблеми военних біженців в міжнародному розумінні не тільки своєю чисельністю, але насамперед своїм політично-правним становищем, як теж з огляду на політичне положення самої України. Скитальців поділено на групи по їх колишній державній приналежності, за виїмком жидів, що добились окремого визнання і в деяких випадках теж окремих привілеїв. Українці завжди ще мусять зводити запеклі словні бої, щоб їх визнано українцями, а не росіянами, поляками, румунами чи чехословаками, відповідно до того під якою окупацією вони перед війною проживали. З другого боку проти українських скитальців звернені головні атаки большевиків на міжнародному терені. Третє — українські скитальці не мають навіть своїх „дипломатичних представництв на вигнанні", як це є у випадку з поляками, балтійцями, чи іншими народами, країни яких були окуповані большевиками підчас другої світової війни. І вкінці не можна промовчати, що в деяких випадках скитальці самі комплікують без потреби своє вже і так скомпліковане положення.

Для кращого зрозуміння нашої допомогової акції в минулому та її завдань і можливостей в майбутньому треба ще раз підкреслити, що вигляди на швидке і сяк-так можливе полагодження справи скитальців в міжнародному розумінні, є справді мінімальні. Для прикладу наведемо, що Злучені Держави признали на цей рік „квоту" для 37,000 імігрантів, а досі приїхало 3,500, дарма, що з „афідевітами", а то й готовими вже візами дожидають в Европі на переїзд до Америки грубі тисячі скитальців. Окремий комітет для скитальців-сиріт (Юнайтед Стейтс Коміті фор Кер оф Юропін Чілдрен) мав за допомогою уряду спровадити до Америки 30,000 европейських военних сиріт, а спроваджено... 1,500. Жиди, які розпоряджають величезними фондами та справними організаціями, спровадили досі тільки 600 жидівських сиріт з Европи. Всі поголоски про переселювання та їх можливості і вигляди, є дуже баламутні, найчастіше більше, або менше безпідставні і на всі обіцянки того рода з боку інших країн, в нашому департаменті стейту дивляться дуже скептично. Бразилія, наприклад, обіцяє прийняти відповідну кількість скитальців, і що дальше? В центрах скитальців не має ще навіть відповідних консулярних відділів, поминаючи вже такі труднощі, як транспорт і само поселення. Венесуелський консул в Римі дає візи для 5,000 скитальців, а консуль тої самої країни в Лондоні твердить, що про масове переселення скитальців він не тільки нічого не знає, але й сам вважає це за неможливе з огляду на різні труднощі в самій країні. При цьому треба власне звернути увагу на ці труднощі. Ми вже мали всілякі голоси з поодиноких південно-американських країн, але всі вони відносилися насамперед до відірваних, поодиноких випадків, а не до можливостей масового переселювання. Ці країни під господарським оглядом не дуже то підхожі для переселення виснажених скитальців. Це не те, що включитися відразу у відповідну господарську систему та продукцію. Там у багатьох випадках треба справді зачинати від початку, причому деякі країни роблять ще застереження, що нові імігранти будуть зобовязані працювати відповідний час на точно визначеному місці та в точно означеній ділянці, іншими словами — скиталець мав би виконувати якусь невольничу роботу. Кліматичних умовин теж не можна легковажити. Коротко, вигляди на швидке масове переселення, є малі, і до них треба підходити обережно. Такі країни, як Злучені Держави і Канада, головно Канада, опрацьовують докищо відповідні пляни, яких ще в жодному розі не сконкретизовано. Вони теж в деякій мірі керуються своїми внутрішніми господарськими та соціяльно-політичними міркуваннями і слухають публичної опінії, яка під цим оглядом досить різноманітна. А докищо, положення скитальців в европейських країнах справді невідрадне і не відомо, яке буде завтра.

На цьому тлі ми можемо побачити теж світла і тіні нашої допомогової акції. Як з одного боку українські скитальці є одною з найбільших груп в цій міжнародній проблемі, так з другого боку наші можливості допомоги їм є чи не найбільш обмежені. Першим поважним досягненням нашого Злученого Українського Американського Допомогового Комтієту було те, що його взагалі визнано офіціяльно, що було замозрозуміле в інших національних групах і що натрапляло на поважні трудощі у нас. Подібно і в усіх інших випадках, що в багатьох є самозрозумілі і чого тільки з трудом можемо добитись ми. Зроблено чимало, щоб українським скитальцям допомогти, щоб їм самим і світові доказати, що вони не є цілком сиротами, вигнаними ворогом з їх власної хати і опісля залишеними на призволяще долі і людей, проте зроблено ще далеко не все, а, можливо, і не все, що можна було зробити.

Оцінку праці нашого Допомогового Комітету та його управи хай видають інші. На цю тему вже теж було проголошено чимало звітів, комунікатів, дописів і т. п. і з цею працею в подробицях наше громадянство матиме можність познайомитись вже в найближчому часі перед і підчас Перших Загальних Зборів нашого Комітету, які відбудуться в днях 22-го і 23-го лютого наступного року. Зазначу тільки коротко, що наш Комітет мав три головні завдання: 1. Нести матеріяльну допомогу українським скитальцям в Европі, 2. Бути їх правним оборонцем і 3. Перевести відповідну організацію нашої нової еміграції в Европі. Гадаю, що можу твердити, що завдяки жертвенності та солідарності нашого американського громадянства, як теж самій поставі українських скитальців, у цих трьох головних справах зроблено і досягнено — як брати до уваги наші засоби і можливості — дуже багато, хоча, можливо, і не все.

Чимало зроблео, але далеко більше залишається зробити. На початку цих міркувань я свідомо навів деякі факти з положення скитальців та вигляди на майбутнє, аби бодай частинно розвіяти ті найрізноманітніші легенди, що на цю тему кружляють серед нашого громадянства. Під цим оглядом ані у нас, ані скитальців не повинно бути жодних ілюзій. Положення важке, вигляди на його поліпшення в найближчому часі дуже малі, а обовязок і потреба допомоги щораз більші.

Після Перших Загальних Зборів наш Допомоговий Комітет перейде зі своєї дотеперішньої тимчасово-провізоричної стадії та мусить і повинен перемінитися в постійну і поважну громадську організацію американських українців з найбільш шляхетною метою допомоги тим, які цеї допомоги так дуже потребують і на яку під кожним оглядом заслуговують. Під цим оглядом не може у нас бути різниць поглядів, в цій благородній гуманітарній акції треба відкинути всі можливі розбіжності і спільними силами та зорганізовано її продовжувати. Вважаємо, що ціла доломогова акція повинна бути обєднана і зорганізована з одним центром, бо тоді вона зможе повністю виконати своє завдання під кожним оглядом, а кожний повинен причинитися до тої акції по свойому та відповідно до своїх сил. Злучений Український Американський Допомоговий Комітет здобув уже чималий авторітет як серед нашого громадянства і серед скитальців, так і серед міжнародніх офіціяльних чинників. Цей авторітет мусить бути вдержаний і збільшений, що теж можемо зробити, тільки спільними зусиллями цілого нашого громадянства в Америці, як теж відповідною гідною поставою самих скитальців. Окреме завдання тут припадає українській пресі. Злучений Український Американський Допомоговий Комітет та його праця увійдуть в історію американських українців як один з кращих виявів їх громадської зрілості та їх участі в житті народу, з якого походять.

подорожи тої групи скитальців діячів української культури, бо Українсько-Католицький Комітет не розпоряджає такими великими сумами, щоби покрити цей видаток.

Виринає знов справа фондів, за якими Комітет Помочі Українським Скитальцям Діячам Культури звертається до громадянства. Дотеперішня праця несення помочі українським скитальцям інтелектуалам була виконана коштом $131, з чого гром. Калина Лисюк зложив $100, а $31 це збірка з Дітройту. Вся праця поза реальними видатками була виконана безплатно. Для повного перевезення перших трьох груп українських інтелектуалів до Америки в числі біля 40 (з родинами біля 100 душ) потребує Комітет негайно найменше 10 тисяч долярів, які американські українці мусять зложити в найкоротшім часі, коли цей плян має бути зреалізований. Грошеві жертви та зголошення афідевітів проситься слати на адресу секретаря Комітету Льва Добрянського: Mr. Lev Dobriansky, Dept. of Economics. — New York University. — Washington Square — New York City.

Чеки та Моні Ордери мають бути виставлені на імя Комітету: Commettee for the Aid Ukrainian Refugees Scholars.

Спровадження поважнішої групи українських інтелектуалів до Америки відкриє зараз ще дальшу проблему, а це приміщення їх на відповідній роботі та поміч в створенні та утриманні Інституту Української Культури. Проблеми це дуже важкі, одначе заокеанська українська еміграція мусить їх розвязати, коли має сповнити свій довг супроти поневоленого українського народу.

ДО ШАНОВНИХ ЧИТАЧІВ „СВОБОДИ" І „ЮКРЕЙНІЕН ВІКЛІ"

Як Ви змінюєте адресу, просимо негайно повідомити про це аміністрацію „Свободи". Скоре повідомлення усуває непорозуміння і стримання газети. З повідомленням просимо також висилати 10 центів готівкою або почтовими значками на покриття вироблення нового стенсля. Члени і Читачі з Канади зволять присилати тільки готівку тому, що канадійських почтових значків не можна виміняти

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ДІТРОЙТ, МІШ.

20-літній ювилей хору „Думка" та диригента І. Атаманця.

Як вже проголошено, дня 6. жовтня відбудеться в Дітройті в салі Українського Народного Дому Свято 20-ліття праці Українського Національного Хору „Думка" та його заслуженого диригента, п. Івана Атаманця.

З цеї нагоди хочу дещо пригадати, що повинно залишитись у памяті.

Уже тому 22 роки працював молодий тоді І. Атаманець над тим, щоби згуртувати співучу нашу молодь у Дітройті й з цих почннів повстало це, що нині зветься хором „Думка".

Усі хористи цього хору це сини й дочки українського робітництва. Усі вони числом 54, під проводом Івана Атаманця творять сьогодня прекрасну, українську мистецьку силу, якою є Український Національний Хор „Думка", котрого не мало вже пахвалилася українська суспільність Дітройту, який покрили лаврами слави знавці мистецтва Крембрук Академії, Університетів і т. п. Це треба завдячувати праці та таланові самого І. Атаманця. В його є ще й обовязкова точність і дисципліна, які перелляв він у серця своїх любих хористів. У його щира українська патріотична душа. Він люба людина і взірцевий українець.

В хорі „Думка" він є справдішною душею-ангелом. Тілом і душею І. Атаманець дуже мало існує для себе; усе його єство переляте у хоровий персонал. Та хай ніхто не думає, що цей вже славний хор „Думка" в Дітройті має якусь справдішну мистецьку палату, або що його диригент І. Атаманець живе у якійсь чудово построєній мистецькій домівці. Нічого подібного! Одинокою домівкою Українського Національного Хору „Думка" та Ів. Атаманця це величезний репертуар української пісні, яку на щиренькі запросини радо несе хор у мистецький світ з української, як і неукраїнської сцени уже більш 20 років.

Українська суспільність Дітройту разом з Українською Федерацією стейту Мішіган постановила устроїти 20-Літній Ювилей Українського Національного Хору „Думка" та відзначити 20-літню річницю дириґентури п. Івана Атаманця, щоби пошанувати добру працю.

Ювилейний концерт відбудеться при достойній участи усім нам вже славно звісного артисти співака, п. Михайла Голинського. Будуть й інші мистецькі атракції.

Я певен, що величиа авдіторія Українського Народного Дому заповниться громадянством по береги. Є певна підстава вірити, що українська суспільність вже давно зрозуміла свою цінність, якою є хор „Думка" та його невтомний диригент І. Атаманець, що є нашою славою. Усі ми повинні памятати, що Ювилейний Хор „Думка" спільно з І. Атаманцем радо спішив на стрічу кождісінькій українській імпрезі впродовж 20 років. Тому Ювилейна Неділя 6. вересня ц. р. в честь й пошану Українського Національного Хору „Думка" та його дириґента п. І. Атаманця повинна стати виразником загально організаційного та українсько - громадянської щирости і дати Ювилейному Хорові „Думка" та І. Атаманцеві хоч одну спромогу концертових виступів у Ню Йорку, Рочестер, Бофало, Бостоно, Джерзі Сіти, Філядельфії і т. д. аж до Винипегу. Щойно тоді зможе наш загал пізнати дійсну вагу Хору „Думка" і по можливости його дириґента.

Отже ідім на цей величний Ювилей в неділю 6. вересня і з найщирішими бажаннями для Хору „Думка" і його диригента І. Атаманця, що плекають українську пісню на славу Вільної України.

Василь Колодій.

ЗВІТ

ЗІ ЖЕРТВ, НАДІСЛАНИХ ДО ЗЛ. У. А. Д. КОМІТЕТУ.

(За місяць липень 1946)

Юніон, Н. Дж. П. Нечипіри $5.

Рачестер, Н. Й. І. Луцишин $1.

Джанставн, Па. Доп. Комітет від укр. прав. церкви $116.35. (Спис був поміщений в пресі 8/2/46).

Нортгемптон, Па. Укр. прав. парохія $163. Жертвували по $10: о. М. Мостецький, В. Андрус, І. Свала; по $5: В. Шишка, П. Смолин, М. Смолин, І. Бодник, М. Гіль, П. Бохняк, Б. Мостенський, Ю. Черкас, О. Задубера, І. Яцур, К. Кутянська; П. Покотило $4; по $3: А. Кереб, В. Кріль, І. Сиримуга, Г. Антонюк, М. Залізко; по $2: А. Ковалишин, М. Коруц, А. Бодник, М. Гузела, Ю. Черепеляк, І. Либирецький, А. Гевчко, С. Вітушинський, П. Білик, Т. Резник, Т. Гурин, А. Мазепа, С. Щур, А. Гуцалюк, І. Госичка, І. Охоцький, А. Потівка, І. Задубера, А. Яремко; по $1: І. Коруц, М. Плакса, А. Крайовський, М. Мазур, К. Которош, К. Дайч, А. Люблянецька, М. Вербіцька, П. Ковальчук, Т. Панчишин, М. Мізяк, С. Коченаш, Д. Бах, П. Коченаш, А. Воронкевич, Т. Кобак, О. Коченаш, Г. Мазур, І. Мисліцький, А. Фанак, О. Васалевська. — Збіркою занялися Теофіля Мостенська, Теодора Мишка і Юстина Черкас.

Сувіклі, Па. Федуски $5.

Бостон, Масс. о. В. А. Каськів на справадж. сиріт $44.50. (Виказ жертводавців поміщений 7/17/46).

Бостон, Масс. Укр. правосл. церка на укр. скитальців $42.25. Зложили на парох. забаві: по $2: Г. Костецький, П. Мороз, Д. Бортник, А. Мусяловський, По $1: В. А. Каськів, О. Чопик, С. Бойко, А. Вербелицька, І. Гуцуляк, Д. Кузь, П. Гриценко, Е. Улашкевич, А. Смарш, Д. Сілінський, А. Бортняк, У. Мусяловська, О. Школяр, М. Шпак, Т. Матюкас, С. Кучер, Й. Барановський, О. Кудрик, К. Хенціцька, лт. Ю. Мішкаль, інс. Й. Родьо, П. Попович, І. Одомірок, Й. Пліц, М. Мойсюк, С. Музика, А. Пінчак, С. Ярош, К. Жданюк, Д. Пащак, М. Козулкевич; решта дрібними.

Дургемвіл, Н. Й. Від. 188 УНС (Т. Харітон, секр.) $77. Жертували по $10: В. Трунко, І. Бандровський, по $5: Т. Харітон, Й. Созан, О. Сінчак, Д. Етній, А. Цмайло, А. Кікта, Ю. Ткач, П. Крохмалюк; Р. Цмайло $3; по $2: С. Мусяга, С. Бандровський, І. Лукачек, А. Стефанек; по /1: І. Мусяга, М. Сімчак, М. Олійник, Й. Трунко, В. Трунко, Л. Трунко.

Шікаґо, Ілл. Бр. св. Володимира, від. 143 УНС, $113. Жертвували по $10: Бр. св. Володимира, М. Риза, І. Куцик, М. Гуцуляк, Г. Шавалюк; по $5: П. Д. Едемс, А. Мудзяк, Д. Мудзяк, Г. Дідух, В. С. Риза, К. Коска, І. Граб, Д. Шостак, А. Дакутний, К. Падяк; Е. Фрісто $3; по $2: Т. Етрисковська, І. Гук, П. М. Коска, П. Смаль.

Ріверсайд, Н. Дж. А. Рецко $2.

Филаделфія, Па. М. Федун $5.

Едвардсвіл, Па. Укр. катол. громада св. Володимира $138. Жертвували: Укр. церква св. Володимира $25; по $10: Клюб св. Анни, В. Ярош, Сестр. Серця Ісуса; по $5: П. Гадзій, І. Мроцко, М. Оршак, С. Демян, Л. Лазар, М. Лучин, М. Кетлер, Е. Барташ, Й. Маслей, Й. Зеляско, К. Солтусик, К. Досяк, К. Головчак, В. Червеняк, Й. Забавський; по $2: Й. Павлюк, Текля Кабалкевич; по $1: Е. Мрочко, А. Лебвак, Н. Любарська, П. Ярош.

Вунсакет, Р. Ай. М. Чернівські $5.

Ню Йорк, Н. Й. Г. Нібур $20.

Е. МкКіз Порт, Па. О. Зураковська $5.

Бронкс, Н. Й. М. Старчевська $2.

Плимут, Па. Л. Лялька $1.

Шікаго, Ілл. Н. Николишин $1.

Форествіл, Конн. Алекс. Калімон на справадження сиріт (другий раз) $100.

Форествіл, Конн. А. Калімон $5.

Плейнвіл, Конн. С. Галаґан $2.

Ню Брітен, Конн. П. Герент $10.

Бруклин, Н. Й. Д. Сенько $1.

Ню Йорк, Н. Й. По $10: Й. Стеткевич, Й. Д. Стеткевич.

Арнолд, Па. Д. Колдебур $1.

Е. Гартфорд, Конн. П. Гроґсоза $2.

Кореополіс, Па. В. Танчак $10.

Нюарк, Н. Дж. Р. Гладкий $1.

Ню Йорк, Н. Й. В. Бойчук $1.

Амстердам, Н. Й. Допомоговий Комітет $57.50.

Ню Брітен, Конн. В. Гонтарський $5.

Ню Йорк, Н. Й. А. Казюбка $1.

Ню Йорк, Н. Й. Укр. Доп. Ком. Жіночої Секції $10.

Алентавн, Па. І. Процак $5.

Бресло, Па. Амер. Укр. Гр. Катол. Клюб $100.

Асторія, Л. Ай. Грабовські зібрали від Коро Корпорації і між своїми приявелями $300. (спис жертводавців був поміщений в пресі 7/17/46).

Ню Йорк, Н. Й. По $6: І. Козар, М. Корецький.

Дітройт, Міш. М. Гакало $5.

Ярдлі, Па. Р. Кузьма $5.

Аврора, Ілл. К. Нога $2.

Лакавана, Н. Й. В. Самердок $1.

Дітройт, Міш. Н. Н. $1.

Филаделфія, Па. І. Дукан $1.

Дітройт, Міш. І. Гойдало $1.

Шікаго, Ілл. І. Левтюх $1.

Рачестер, Н. Й. А. Задорецький $5.

Денвер, Кол. В. Олейко $5.

Йонгставн, О. По $5: Н. Винник, А. Когут.

Рачестер, Н. Й. Сестр. св. Анни $30.50. Жертвували по $2: С. Секел, К. Супіан, О. Навірі, М. Пригода; по $1: С. Мітковська, Р. Базів, М. Столяр, М. Супіан, А. Дофед, К. Швець, Г. Мак, М. Бойко, М. Мельник, З. Андрус, К. Боршанська, Г. Когут, М. Машталяр, С. Пелкій, М. Локуст, К. Онуфрик, С. Пучер, К. Сілс, А. Шеперд, А. Баран, Йос; решта дрібними.

Джанставн, Па. Бр. св. О. Николая, від. 82 Провид. $35. Жертвували по $10: Бр. св. О. Николая, Дм. Сумчак; по $2: С. Панчук, С. Сапіта, С. Когут; по $1: А. Верхола, М. Бронь, Н. Шибінський, Я. Кухар, Д. Цап, В. Сегень, М. Гегіркі, Н. Іванюк, Ф. Сенишин.

Клівленд, О. Т. Павлина $5.

(Дальше буде).

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.

3576. Голубець Пелагії з Княжполя, Гивяк Василя від Опришко Андрія.

3577. Янковський Василя Анни (Потюк) з с. Зварич від Кміт Михайла.

3578. Бовтюх Михайла, Евуш Анни (Бовтюх) від Бовтюх Василя.

3579. Дутко Анелі з с. Бунів, Губала з Яворівщини від Дутко Богдана і Ольги (Маренін).

3580. Лалюка Петра і Марії, Конанець Олекси і Романа, Сук Василя з с. Наконечне, Яворів, Чабан Ольги з с. Долина, Гринів, від Бий Павла.

До рідні зі Львова від Підлужний Зенона.

3581. Куць Гринька з с. Гумнисько, Теребовля, Понятишин Петра з с. Підгори, Теребовля, від Куць Івана.

3583. Кузбит з с. Береги, Когут Ілька з с. Містковичі, Самбір, від Гнатишин Михайла.

3584. Артеменко Павла і Олександра з Херсону від Поєдинок О.

3585. Чепига Василя зі Снятина-Балки від Чепига Михайла.

По інформації писати до:

United Ukrainian American Relief Committee
P. O. Box 1661
Philadelphia 5, Pa., U. S. A.

В запитах просимо конечно подавати групу і число.

Шукають своїх рідних

УВАГА: Пишучи до Укр. Допом. Комітету, просимо з початку листа подати, в якій групі і під яким числом є дана особа.

ГРУПА: ЛИСТИ ДО:

3555. Волков від Бочаров Николая Петрович.

3556. До рідні Огарів і Прокоповичів з с. Урож від Огар (Карів) Василя.

3557. а) Гудз Анни, Козіцький Едвард і Гриця, Вроновська Евдокії з с. Плотичі, Бережани, від Козіцький Володимира.

3557. б) Деморинська Анни з с. Домаморич, Тернопіль, Бойко Антона з с. Кізлова Тернопіль, Рудий Івана, Голота Дмитра від Деморинський Сепана.

3558. До кревних і знайомих з с. Новошини, Жидачів, від Зіняк Миколи.

3559. Кріль Анастазії і Марії (Коваль) і Анни від Кріль Василя з с. Теплиці, Ярослав.

3560. Цимбалістий Григорія, Чуй Яцка і Михайла з с. Жулина, Стрий, від Цимбалістий Михайла.

3561. Король Катерини (Швець) з с. Серники Гор. Рогатин, від Магмет Катерини (Кравець).

3563. Дмитрів Івана з с. Чернів, Рогатин, від Дмитрів Володимира.

3564. Кривий Михайла і Павла, Смолин Василя і Дмитра, Наконечний Томи і Марії, Пановник Івана, Кривуцький Григорія, Анни, Параски і Івана, всі з с. Чижів, Золочів, від о. Кривуцький Мирона і Павла.

3565. До знайомих Кубанців від Литвиненко Федора, Чеботар Антона, Бойко Олександра, Капенко Миколи і Іванів Павла.

3566. Гаврилів Марії (Цільник) з с. Трудовача, Золочів, від Гаврилів Павла.

3568. Рудек Федора і Дитра від Годованець Юрія.

3569. Шмілик Михайла від Борис Василя з с. Ямна Гор., Добромиль.

3570. Пристанський Дацка з с. Ятрубич, Сокаль, від Гнатів Катерини.

3571. Соя Ольги, Коваль Анни з Чорткова, Бабій Володимира і Мінки з с. Ворвуленці від Горбовий Володимира.

3572. Ґоксон Марії (Башочок) з с. Двірці, Жовква, Рудковська Параски від Глудковський Петра.

3574. Допівка Михайла з Городка від Терлецький Михайла з с. Сокаля.

3575. Мельничук Петра, Семенюк Дмитра від Ніновський Василя з с. Жукотин.

ТАРЗАН, ч. 1458. Зловлений на необережності.

Коли ніж вилетів йому з руки, малпо-чоловік вхопив за густу гриву...

і вирятував себе зпід смертоносних кігтів.

Блискавичним рухом малпо-чоловік скрутив голову льва і вхопив його за шию.

Подивляючи застрашаючу Тарзанову гнучкість і силу, Зондо рішився виказати ще свою тілесну силу в додатку до дикого циркового акту.

У хвилині, коли малпо-чоловік видав із себе оклик перемоги, Тарзан мимохіть глянув у злові очі гіпнотиста.